

**ACIS symposium Knelpunten in het verzekeringsrecht 1
november 2024 Verjaring en vervaltermijnen in het
verzekeringsrecht
Prof. mr. drs. M.L. Hendrikse**

Verjaring (1)

- Art. 7:942 lid 1 BW gaat voor een vordering tegen de verzekeraar tot het doen van een uitkering uit van een verjaringstermijn van 3 jaar. De termijn gaat in de dag waarop de tot uitkering gerechtigde met de opeisbaarheid van de vordering bekend is geworden. Men ziet hier enige belangrijke afwijkingen ten opzichte van de algemene regeling in art. 3:307 BW.
- Voor de levensverzekering geldt in art. 7:985 BW een afwijkende regeling omdat de wetgever van mening is dat de algemene regeling voor de levensverzekering nodeloos ingewikkeld is. Zie PG titel 7.17 BW p. 327-328. Onduidelijk blijft naar mijn mening waarom de algemene regeling voor de andere verzekeringen niet te ingewikkeld is.

Verjaring (2)

- De verschillen nader bekeken:
 - 1) Termijn van 3 jaar ten opzichte van 5 jaarstermijn
 - 2) Op grond van art. 7:943 lid 2 kan de 3-jaarstermijn niet verkort worden maar de 5 jaars-termijn ex art. 3:307 wel, zij het tot – zie 6:236 sub g BW – niet korter dan 1 jaar.
 - 3) Subjectief aanvangsmoment van de verjaringstermijn ten opzichte van objectief aanvangsmoment. Wanneer is de tot uitkering gerechtigde bekend met de opeisbaarheid van de vordering? Zie in dit kader GC Kifid 2015-096 r.o. 4.1: “(..) Op grond van dit subjectieve criterium gaat de verjaringstermijn pas lopen op het moment dat de verzekerde met het bestaan van de dekking onder de verzekeringsovereenkomst bekend is geworden. (..) Een en ander impliceert dat de verjaringstermijn niet al op 14 maart 2005 is aangevangen, maar pas in 2014 toen Consument zich voor het eerst bewust werd van het feit dat hij in 2005 een kredietverzekeringsovereenkomst had afgesloten. In onderhavige zaak vallen de ‘opeisbaarheid’ van de vordering en de ‘bekendheid’ bij de uitkeringsgerechtigde derhalve niet samen.(..) ”Deze bepaling is onder andere van groot belang bij een verzekering ten behoeve van een derde. De derde is niet altijd op de hoogte van het bestaan van een verzekeringsovereenkomst.

Verjaring (3)

- Van een verzekerde wordt echter wel het een en ander verwacht in dezen. Vergelijk GC Kifid 2016-247 r.o. 4.2: “ De Commissie stelt het volgende voorop. Administrateur heeft zich erop beroepen dat de vordering van Consument is verjaard op grond van de voorwaarden. De Commissie stelt vast dat in de toepasselijke voorwaarden geen verjaringstermijn is genoemd zodat het beroep van Administrateur op verjaring van de vordering zal worden getoetst aan de regeling in artikel 7:942 Burgerlijk Wetboek (BW). Artikel 7:942 lid 1 BW bepaalt dat een rechtsvordering tegen de verzekeraar tot het doen van een uitkering verjaart door verloop van drie jaren na de aanvang van de dag volgende op die waarop de tot uitkering gerechtigde met de opeisbaarheid daarvan bekend is geworden. Er is dus sprake van een subjectief criterium. Zie ook GC Kifid 2015/096 r.o. 4.1. Uit de rechtspraak volgt dat bij de invulling van het onderhavig criterium aansluiting moet worden gezocht bij de wijze waarop in de rechtspraak het bekendheidsvereiste ex art. 3:310 lid 1 BW wordt ingevuld. Zie onder andere Hof Arnhem-Leeuwarden 20 mei 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:4087 r.o. 5.3 en Hof Amsterdam 15 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1479 r.o. 3.7. Dit brengt mee dat de tot uitkering gerechtigde daadwerkelijk bekend moet zijn met de feiten en omstandigheden die betrekking hebben op het vorderingsrecht jegens de verzekeraar waarbij vereist is dat de tot uitkering gerechtigde daadwerkelijk in staat is een rechtsvordering in te stellen. Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 20 mei 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:4087 r.o. 5.3. Niet vereist is dat de tot uitkering gerechtigde ook bekend is met de juridische beoordeling van de feiten en omstandigheden.(..) ”

Verjaring (4)

- Vervolg van GC Kifid 2016-247 r.o. 4.2: “ Uit de rechtspraak volgt ook dat van de tot uitkering gerechtigde een zeker onderzoek mag worden verlangd ter vaststelling van de rechtsvordering jegens de verzekeraar. Zie Hof Amsterdam 15 maart 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:1479 r.o. 3.7. Het verdraagt zich immers moeilijk met de rechtszekerheid en de redelijkheid en billijkheid, die de verjaringsregels mede beogen te dienen, dat de tot uitkering gerechtigde door het nalaten van een redelijkerwijs van hem te verlangen, eenvoudig uit te voeren onderzoek, zou kunnen voorkomen dat de korte verjaringstermijn van 7:942 lid 1 BW een aanvang neemt. Dit is slechts anders indien de tot uitkering gerechtigde door bijzondere omstandigheden niet op de dekking bedacht hoefde te zijn. Zie ook GC Kifid 2015/096 r.o. 4.1. Een andere conclusie zou in een geval waarin de verzekeringnemer tevens de tot uitkering gerechtigde is, een geslaagd beroep op verjaring te veel afhankelijk maken van de vraag of de verzekeringnemer niet is vergeten dat hij een verzekering heeft gesloten. Administrateur heeft terecht aangevoerd dat het in dezen gaat om de bekendheid van de echtgenoot met het bestaan van de dekking onder de verzekering. De bekendheid van de opeisbaarheid van de vordering bij Consument doet derhalve niet ter zake. De omstandigheid dat Consument pas in mei 2015 bekend werd met het recht op uitkering onder de woonlastenverzekering kan haar dus niet baten.”

Verjaring (5)

- GC Kifid 2016-247 r.o. 4.3: “ Aan de orde is vervolgens de vraag wanneer de echtgenoot met de opeisbaarheid van de vordering bekend is geworden. De echtgenoot heeft voor de aanvraag van de woonlastenverzekering een formulier ingevuld en ondertekend. De polis is op 28 september 2005 aan de echtgenoot verstrekt. Consument heeft de polis, zij het enkele jaren later, gevonden zodat kan worden aangenomen dat de polis bij de echtgenoot in bezit was. Onder deze omstandigheden is de enkele stelling dat wanneer Consument en de echtgenoot met de polis en de opeisbaarheid van de vordering bekend zouden zijn geweest de echtgenoot wel tijdig een beroep op de polis zouden hebben gedaan, niet voldoende om aan te kunnen nemen dat de echtgenoot niet bekend was met de opeisbaarheid. Van de echtgenoot mocht – zie ook r.o. 4.3 – een eenvoudig uit te voeren onderzoek worden verlangd. De Commissie is van oordeel dat de echtgenoot door zijn administratie na te lopen op vrij eenvoudige wijze (nog eens) had kunnen vaststellen dat hij een verzekeringsovereenkomst had afgesloten die dekking bood tegen bepaalde gevolgen van onvrijwillige werkloosheid. Dit een en ander brengt mee dat de echtgenoot met de opeisbaarheid van de vordering is bekend geworden toen hij op 2 november 2009 werd ontslagen. Hij had op dat moment zijn administratie moeten raadplegen. De verjaringstermijn van de vordering van de echtgenoot tot nakoming van de verbintenis uit de verzekeringsovereenkomst is derhalve daags na 2 november 2009 aangevangen. (..)”

Verjaring (8)

- Per 1 juli 2010 is de “niettemin-zin” in art. 7:942 lid 1 BW komen te vervallen.
- De wetgever meende in 2006 dat deze zin nodig was om te voorkomen dat een vordering van de verzekerde onder de aansprakelijkheidsverzekering al zou kunnen verjaren voordat de derde de verzekerde aansprakelijk heeft gesteld.

Verjaring (9)

- Voortschrijdend inzicht heeft de wetgever op andere gedachten gebracht: voordat de derde de verzekerde aansprakelijk stelt, is er hooguit een vordering van de verzekerde onder de opschortende voorwaarde van aansprakelijkstelling door de derde en een dergelijke vordering kan vanzelfsprekend niet verjaren voordat de voorwaarde is ingegaan.

Verjaring (10)

- Het is de vraag of de wetgever met het schrappen van de onderhavige “niettemin-zin” niet ‘het kind met het badwater heeft weggegooid’.
- Denk bijvoorbeeld aan de casus waarbij de derde de verzekerde aansprakelijk heeft gesteld, de verzekerde dit meldt (maar er nog geen sprake is van een onderhandeling in de zin van art. 7:942 lid 3 BW) en de derde zich pas na vier jaar weer meldt met het precieze schadebedrag. Van een opeisbare vordering kan in dit geval overigens wel sprake zijn nu daarvoor niet is vereist dat haar omvang is vastgesteld. Zie HR 21-9-2007, NJ 2009, 50 en Rb. Midden-Nederland 1-5-2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:BZ9377.

Verjaring (11)

- De oude ‘niettemin-zin’ voorkwam dit gevolg: de verjaring trad pas in nadat er zes maanden waren verstreken na het instellen van een vordering door de derde-benadeelde tegen de verzekerde binnen de daarvoor geldende termijn. Dus zolang de vordering van de derde op de verzekerde nog niet verjaard was, was er niets aan de hand!

Verjaring (12)

- Art. 7:942 lid 2 eerste zin bepaalt dat de 3-jaarstermijn van lid 1 gestuit wordt door een schriftelijke mededeling – langs elektronische weg is ook mogelijk op grond van art. 2 lid 1 en 5 Besluit elektronische mededelingen – waarbij op uitkering aanspraak wordt gemaakt. Derhalve wordt afgeweken van de algemene stuitingsregeling ex art. 3:316-318 BW.

Verjaring (13)

- Een ander belangrijk verschil tussen een stuiting ex 7:942 lid 2 eerste zin en een boek 3 BW-stuiting is dat bij de eerstgenoemde stuitingswijze art. 3:319 BW niet van toepassing is en er dus niet automatisch een nieuwe verjaringstermijn gaat lopen. Een nieuwe termijn gaat pas lopen als voldaan is aan de voorwaarden van art. 7:942 lid 2 tweede zin BW.

Verjaring (14)

- Per 1 juli 2010 geldt – na een afwijzing van de vordering door de verzekeraar volgens de wettelijke voorwaarden - geen vervolgtermijn meer van 6 maanden maar van 3 jaar en geldt niet meer de voorwaarde dat de afwijzing bij aangetekende brief dient te geschieden alvorens de vervolgtermijn van 3 jaar begint te lopen.

Verjaring (15)

- Vervallen is ook de eis dat de verzekeraar uitdrukkelijk moet wijzen op het feit dat de vordering verjaart door verloop van de termijn in kwestie.
- Deze eis is m.i. ook niet meer nodig omdat de nieuwe 3 jaarstermijn niet afwijkt van de termijn in lid 1 met als gevolg dat de verzekerde niet meer gewaarschuwd hoeft te worden voor de precieze duur hetgeen bij een korte termijn als 6 maanden wel wenselijk is.

Verjaring (16)

- Art. 7:942 lid 2 BW kent een van boek 3 BW afwijkend stuitingssysteem. Een belangrijke vraag is hoe de nieuwe verjaringstermijn van 3 jaar gestuit moet worden en wanneer deze weer gaat lopen. De Hoge Raad heeft zich in zijn arrest van 26 februari 2016, ECLI:NL:HR 2016:335 over beide punten uitgelaten in het kader van art. 7:942 lid 2 oud BW (6 maanden-termijn). Zie uitgebreid over deze uitspraak Hendrikse, NTHR 2016-3. Daar wordt betoogd dat de uitspraak in strijd is met hetgeen in de Parl. Gesch (stukken 2008/2009) wordt verwoord en in de lagere rechtspraak en literatuur in meerderheid wordt verdedigd. De wetgever heeft het in de PG uitdrukkelijk over art. 3:319 BW (nieuwe termijn direct na stuitingshandeling). Ook wordt daarin de verwachting uitgesproken dat de HR gelijk zal oordelen in een geval van het huidige art. 7:942 lid 2 BW gezien de algemene bewoordingen. Zie ook M.M. Mendel in zijn NJ-noot, NJ 2016, 438.

Verjaring (17)

- Zie r.o. 3.10 van onderhavig Hoge Raad arrest: “Bij afweging van enerzijds de hiervoor in 3.6-3.8 vermelde argumenten, en anderzijds hetgeen hiervoor in 3.9.1 en 3.9.2 is overwogen, is de Hoge Raad van oordeel dat de eerstvermelde argumenten zwaarder wegen dan de laatstgenoemde. Dit betekent dat art. 7:942 lid 2 (oud) BW aldus moet worden uitgelegd dat in geval van een tweede (of volgende) schriftelijke aanspraak van de tot uitkering gerechtigde (er geldt i.c. dus volgens de HR niet de stuitingswijze ex art. 3:317 BW, MLH), na een eerdere afwijzing door de verzekeraar, slechts dan een nieuwe verjaringstermijn begint te lopen indien de verzekeraar opnieuw bij aangetekende brief ondubbelzinnig heeft medegedeeld de aanspraak af te wijzen, onder de eveneens ondubbelzinnige vermelding van het in lid 3 vermelde rechtsgevolg.”

Verjaring (18)

- R.o. 3.9.2: “ Deze uitleg van het hiervoor in 3.9.1 vermelde citaat uit de wetsgeschiedenis (bedoeld is een passage uit 1999/2000, MLH) is echter niet dwingend. Dat is reeds het geval omdat met deze passage slechts is bedoeld te motiveren waarom een lopende verjaring (ook) kan worden gestuit door een schriftelijke aanmaning. Niet blijkt dat zij de verdergaande strekking heeft dat, na een eerste afwijzing door de verzekeraar overeenkomstig [art. 7:942 lid 2 \(oud\) BW](#), de gevolgen van een volgende stuitingshandeling niet meer door (de tweede zin van) dat artikellid, maar door de algemene verjaringsregeling van titel 3.11 BW worden beheerst. Als ook dit laatste was bedoeld, had het voor de hand gelegen dat uitdrukkelijk te regelen, of dat in de toelichting te vermelden. Opmerking verdient dat aan uitlatingen van de zijde van de regering anders dan in de totstandkomingsgeschiedenis van de desbetreffende wet of wetsbepaling, geen bijzondere betekenis toekomt, en dat de omstandigheid dat een bepaalde wetsuitleg door de meerderheid van de feitenrechtters en de literatuur wordt aanvaard, gewicht in de schaal legt, maar niet steeds beslissend gewicht.”

Verjaring (19)

- Mendel merkt in zijn noot over deze r.o. het volgende op: “ M.i. is niet gerechtvaardigd de kritiek dat de Hoge Raad anders had moeten oordelen omdat uit ‘het meest recente standpunt van de wetgever’, namelijk de MvT op [art. 7:942 BW](#), [Kamerstukken II, 2008/09, 32038, 3](#), p. 7, onbetwistbaar zou volgen dat op vervolgstuitingen in verzekeringsland [art. 3:319 BW](#) van toepassing zou zijn. Zie Hendrikse in NTHR 2016-3, p.183. Hier wordt m.i. de bijzondere status uit het oog verloren die de Hoge Raad in 3.9.2 heeft toegekend aan uitlatingen van de kant van de regering gedaan in het kader van de totstandkoming van de desbetreffende wetsbepaling. Het in de bedoelde MvT verwoorde standpunt kan bovendien niet zonder meer worden aangemerkt als het standpunt van de wetgever. Verder pleit tegen toepasselijkheid van art. 3:319 lid 2 de nadruk die de Hoge Raad in 3.8 legt op het specifieke van de regeling van art. 7:942 (oud). Ook de genoemde MvT noemt de regeling van art. 7:942 (oud) ‘specifiek’. [Art. 3:319 lid 2 BW](#) lijkt ter vergelijking te zijn vermeld.”

Verjaring (20)

- Mendel ziet bij zijn opmerking de volgende passage in r.o. 3.9.2 over het hoofd: “Niet blijkt dat zij de verdergaande strekking heeft dat, na een eerste afwijzing door de verzekeraar overeenkomstig [art. 7:942 lid 2 \(oud\) BW](#), de gevolgen van een volgende stuitingshandeling niet meer door (de tweede zin van) dat artikellid, maar door de algemene verjaringsregeling van titel 3.11 BW worden beheerst. Als ook dit laatste was bedoeld, had het voor de hand gelegen dat uitdrukkelijk te regelen, of dat in de toelichting te vermelden.” De bedoeling dat art. 3:319 moet worden toegepast m.i. blijkt wel degelijk uit de toelichting: “Deze korte verjaringstermijn van zes maanden kan door onder meer een schriftelijke aanmaning in de zin van [artikel 3:317](#) BW worden gestuit. De verzekerde die zich niet kan vinden in de afwijzing is dan wel genoodzaakt om iedere zes maanden opnieuw te stuiten teneinde zijn rechten veilig te stellen (zie wederom [artikel 3:319 lid 2](#) BW).” Zie Kamerstukken II, 2008-2009, 32038, nr. 3, p. 7. welke in ieder geval kan worden gezien als een toelichting op het *huidige* art. 7:942 lid 2 BW. Aan Mendel kan worden toegegeven dat in het licht van art. 3.9.2 de onderhavige passage geen bijzondere betekenis toekomt bij art. 7:942 lid 2 *oud* BW. Anders Asser Verzekeringsrecht 2024, nr. 325.

Verjaring (21)

- Art. 7:942 lid 3 BW introduceert een afwijkende, exclusieve wijze van stuiting in geval van een aansprakelijkheidsverzekering: stuiting door middel van onderhandelingen.
- Dat de regeling alleen geldt voor de aansprakelijkheidsverzekering blijkt uit de woorden: ‘in afwijking van lid 2’.

Verjaring (22)

■ Enige complicaties:

- 1) Wat in geval de verzekeraar niet wil onderhandelen? In dat geval kan gebruik worden gemaakt van de stuitingsregels in boek 3 BW. Zie Kamerstukken II, 31518, nr. 3, p. 25.
- 2) Wat wordt bedoeld met ‘onderhandeling’? Volgens P-G (impliciet) aansluiting zoeken bij ruime uitleg van de rechtspraak inzake art. 10 lid 5 WAM.

Verjaring (23)

- Waarom is de nieuwe stuitingswijze van lid 3 beperkt tot aansprakelijkheidsverzekeringen? Lijkt ook nuttig bij andere verzekeringsvormen zoals CAR. Zie Esseling/Jonk-van Wijk AV&S 2009, p. 72.
- Waarom is lid 3 niet als alternatief geplaatst naast lid 2 en waarom is niet geregeld dat het enkel doorsturen door de verzekerde van een aansprakelijkstelling door de derde stuitende werking heeft?

Verjaring (24)

- Een nieuwe termijn van 3 jaar gaat op grond van art. 7:942 lid 3 tweede zin BW lopen op het moment dat de aansprak. verzekeraar de aanspraak erkent hetzij aan de persoon met wie hij onderhandelt – en voor zover nodig ook aan de verzekerde – ondubbelzinnig mededeelt dat hij de onderhandelingen afbreekt.
- Deze nieuwe termijn kan naar mijn mening weer gestuit worden volgens Boek 3 BW en dan op grond van art. 3:319 BW weer een nieuwe termijn van 3 jaar gaan lopen.

Verjaring (25)

- Op grond van art. 7:943 lid 2 BW mag een verzekerde niet ten nadele van de verzekerde van art. 7:942 BW afwijken. Een contractuele vervalttermijn waarbij de verzekerde bij afwijzing van de claim door de verzekeraar binnen 6 of 12 maanden de zaak aanhangig moet maken bij de rechter is daarmee vernietigbaar omdat een vervalttermijn voor de verzekerde slechter uitpakt dan een verjaringstermijn. Voor levensverzekeringsverzekeringen geldt dat verval van recht-bedingen in beginsel niet zijn toegestaan op grond van art. 7:977 lid 1 BW.
- Let evenwel op art. 79 Ow: als beding voorkomt in verzekeringsvoorwaarden van een bedrijfsverzekering en het beding is overeengekomen voor 1-1-2006 en het om een doorlopende polis gaat, is onder omstandigheden het beding wel geldig. Zie Rb. Arnhem 11 juni 2008, ECLI:NL:RBARN:BD6030 en Hendrikse NTHR 2009-5.

Verjaring (26)

Conclusie:

- De herziening van art. 7:942 BW heeft enige – vooral praktische - verbeteringen opgeleverd maar dat kan niet van alle wijzigingen gezegd worden.
- Het grote probleem is dat de materie niet ‘doorgedacht’ is.
- Men kan zich ook afvragen waarom er sowieso een van Boek 3 BW afwijkende regeling nodig was.